

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 21/09/2026 11:16
Sayı: E-120.07.03-1943510

7/47875

Sayı : E-54045643-610-26631705

Konu : Soru Önergesi (7/47875)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 18.08.2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1920805 sayılı yazınız.

Şanlıurfa Milletvekili Sayın Av. Mahmut TANAL'a ait, İlgi'de kayıtlı yazı ekinde alınan 7/47875 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü Ek'te sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/47875) (3 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 862D87FF-C1E6-4ECC-B4AE-E52687C33D44

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 287 33 60

www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Atilla Gökhan

GÜNGÖR

Mühendis

Telefon No: (312) 258 85 95

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**ŞANLIURFA MİLLETVEKİLİ SAYIN AV. MAHMUT TANAL'A AİT 7/47875 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Kelaynakların doğal yaşam ve beslenme alanları ağırlıklı olarak Birecik Fırat Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ile Ulusal Öne Hız Karkamış Kuş Cenneti Sulak Alanı içerisinde ve bu alanlarla bağlantılı bölgelerde bulunmaktadır.

Birecik Fırat Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında koruma altına alınmış olup alanın 1,77 hektarlık kısımda Birecik Kelaynak Üretim İstasyonu yer almaktadır.

Birecik ilçesinde 1977 yılında kurulan Kelaynak Üretim İstasyonunda, 2 ergin ve 9 yavru kelaynak ile çalışmalara başlanmıştır.

Birecik Kelaynak Üretim İstasyonunda, 1 veteriner hekim olmak üzere toplam 8 personel görev yapmaktadır. Alan içerisinde 2016 yılından itibaren “Tedavi ve Bakım Merkezi” bulunmaktadır.

Kelaynakların yaşam alanlarında kaçak avcılık, habitat tahribatı ve türü doğrudan hedef alan diğer insan kaynaklı faaliyetlerin önlenmesine yönelik olarak alan kontrolleri, izleme ve gözlem çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Kelaynakların yaşam ve beslenme alanlarını etkileyebilecek nitelikteki faaliyetler bakımından Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüzün görüşü alınmadan işlem tesis edilememekte ve koruma statülerinden kaynaklanan hükümler doğrultusunda gerekli değerlendirmeler yapılmaktadır.

Kelaynakların doğal yaşam ve beslenme alanlarını daraltacak veya mevcut habitat bütünlüğünü olumsuz yönde etkileyecek nitelikte uygun görülmüş herhangi bir yapılaşma, madencilik, enerji, sanayi, turizm veya benzeri faaliyet bulunmamaktadır.

Bakanlığımızca türün korunması maksadıyla “Şanlıurfa İli Kelaynak (*Geronticus eremita*) Tür Eylem Planı” hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. 4 yıllık eylem stratejisini barındıran plan, ilgili tüm kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıyla paylaşılmaktadır.

Plan kapsamında kelaynakların beslenme, tüne, yuvalanma ve üreme aktiviteleri Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) destekli bilimsel izleme projeleriyle aralıksız takip edilmektedir. Uluslararası çapta kongrelerin düzenlenmesi ve akademik tez/araştırma programlarının bütçelendirilmesi plan dâhilindedir.

Ayrıca Planda, 2028 yılı sonuna kadar türün yaşam alanlarının korunarak potansiyel habitatların haritalandırılması, popülasyon büyüklüğünün her yıl %10 oranında artırılması, yeni istasyon kurulması, kafes koşullarının ve beslenme rejimlerinin türün ekolojik yapısına uygun biçimde rehabilite edilmesi ve seçilen bireylere telemetri cihazı takılarak doğadaki alan kullanımlarının bilimsel yöntemlerle izlenmesi gibi somut faaliyetler belirlenmiştir.

Türün korunması için Afrika Avrasya Göçmen Su Kuşları Korunması Sözleşmesi (AEWA) kapsamında faaliyet gösteren Kuzey Kelaynak Uluslararası Çalışma Grubu (Northern Bald Ibis International Working Group) ile uyum içinde hareket edilmekte olup uluslararası izleme, bilgi paylaşımı ve koruma çalışmalarına aktif katılım sağlanmaktadır.

2025 yılında Harran Üniversitesi ile imzalanan “Av ve Yaban Hayatı Kapsamında Veteriner Hizmetleri” protokolü kapsamında bilimsel ve veterinerlik hizmetleri alanındaki çalışmalar kurumsal bir çerçeveye oturtulmuştur.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Kan analizleri, hastalık teyitleri ve detaylı teşhis işlemleri ihtiyaç dâhilinde iş birliği protokolü kapsamında Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi laboratuvarlarına sevk edilmektedir. Ayrıca kelaynak türünde cinsiyet tayinlerinin yapılması ve genetik verilerin elde edilmesi maksadıyla bireylerden alınan kan örneklerinin analizleri de Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi laboratuvarlarında düzenli olarak yapılmaktadır.

Son 10 yılda 484 kelaynak dünyaya gelmiş olup doğal nedenler, elektrik akımına kapılma, gaga kırığı, ayağa ip dolanması, olumsuz hava koşulları ve yırtıcı hayvan saldırılarına bağlı olarak yaralanmalar ve birey ölümleri gerçekleşmiştir.

Yaralı olarak tespit edilen kelaynak bireylerine gerekli ilk müdahale ve tedaviler, görevli veteriner hekim tarafından gerçekleştirilmekte olup bireylerin sağlık durumları veteriner hekim gözetiminde takip edilmektedir. Tedavi ve rehabilitasyon sürecinin ardından sağlık durumu uygun olan bireylerin doğal yaşam alanlarına yeniden kazandırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Son 10 yılda 32 kelaynak tedavi altına alınmış olup 22 birey tedavi ve rehabilite sürecinin ardından yeniden doğal yaşam alanına bırakılmıştır.

Birecik Kelaynak Üretim İstasyonunda 2001 yılında 42, 2011 yılında 129, 2012 yılında 153, 2013 yılında 163, 2014 yılında 189, 2015 yılında 214, 2016 yılında 217, 2018 yılında 277, 2019 yılında 253, 2020 yılında 280, 2021 yılında 305, 2022 yılında 288, 2023 yılında 296, 2024 yılında 292, 2025 yılında 286 ve 2026 yılında 275 (58'i yavru) birey kayıt altına alınmıştır.

2026 yılına ait anlık yetişkin ve yavru popülasyon detayları Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüzün envanter sisteminde güncel olarak takip edilmektedir.

Ayrıca Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünce her yıl yavru bireyler, üzerinde kod numarası yer alan halkaların bacaklarına takılmasıyla kimliklendirilmekte ve envanter oluşturulmaktadır.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüzce 2026 yılı içerisinde ikinci bir “Kelaynak Üretim İstasyonu” çalışmasına başlamış olup 30 birey bu istasyon için ayrılmıştır.

Kelaynaklar, her yıl şubat ayında doğal yaşam alanlarına bırakılmakta ve haziran ayı sonu itibarıyla yeniden kafese alınmaktadır. Doğal yaşam alanlarına bırakılan kelaynakların ortama uyum sağlamaları, izleme ve gözlem çalışmaları kapsamında takip edilmektedir.

2025 yılında göç döneminde doğaya bırakılan toplam 45 adet kelaynaktan 28'inin göçe katılmadığı tespit edilmiştir.

Gözlem ve takipler neticesinde göçe katılmayan ve doğal ortamda yaşamını sürdüren bireylerin herhangi bir sağlık veya uyum problemi yaşamadan kış dönemini geçirdikleri tespit edilmiştir.

Göçe katılan bazı bireylere ise Küresel Konumlama Sistemi (GPS)-Mobil İletişim İçin Küresel Sistem (GSM) vericisi takılmaktadır. Farklı yıllarda 10 bireye verici takılmış olup Suudi Arabistan, İran ve Irak ülkelerinde farklı noktalarda vericilerin sinyal verdikleri görülmüştür.

Üreme döneminde eşleşen kelaynaklar yılda bir kez yumurtlamakta olup yuva başına yumurta sayısı bir ile dört adet arasında değişebilmektedir. Yumurtaların tamamından yavru çıkışı gerçekleşmemektedir. Doğal kayıplar ve diğer çevresel faktörlerin etkileriyle yumurtadan çıkan yavruların da tamamı uçabilecek büyüklüğe ulaşamamaktadır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Kelaynakların üreme başarısı yıllara ve üreme koşullarına göre değişkenlik gösterebilmektedir. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüzce gerçekleştirilen izleme ve gözlem çalışmaları kapsamında yıllık ortalama 116 yavru yumurtadan çıkmış ve 56 yavru uçabilecek büyüklüğe ulaşmıştır.

Ayrıca göçmen kuşlar olan kelaynakların diğer sürülerle birleşmeleri nedeniyle genetik çeşitlilik azalması sorunu bulunmamaktadır.

Birecik Kelaynak Üretim İstasyonu Tanıtım Merkezi İyileştirme ve Yenileme Çalışmaları Projesi yatırım programına teklif edilmiş olup bütçe imkanları doğrultusunda yatırım programına alınması hedeflenmektedir.